

September 2017 až Marec 2018

Rozmýšľam, že mám za sebou asi najdlhšiu pauzu v písaní, v celej svojej 20-ročnej praxe. Ako je to vôbec možné? Ako to, že mi čas pretiekol pomedzi prsty tak závažnou rýchlosťou?

Keď sa však obzriem za seba a za rozhodnutia a zmeny, ktoré boli spravené, tak si s pokojom môžem povedať, že som ich obstála. Vlasne sme ich obstáli všetci a na výbornú.

Návrat do reality Slovenska bol nepríjemný. Z Austrálie si Slávi s deťmi priniesli pľúcne chlamýdie a všetci museli byť poriadne preliečení antibiotikami. Milla s Arlanom nastúpili do novej školi Harmónia. Arli ako predškolač a Milla do 3. Ročníka. Aký nastal však šok, keď nám po 2 týždňoch chodenia oznámili, že škola sa zatvára. Z jedného dňa na druhý sme museli nájsť alternatívu. Obaja šli do Wonderland – anglicko-slovenskej súkromnej školy a škôlky, ktoré boli neďaleko, stále v Dúbravke. Milla bola smutná, že 2 týždne si zvykla na kolektív a pomaly robila pokroky v slovenčine. Dochádzanie nie je najhoršie. Deti musia skôr vstať, čo nebýva vždy jednoduché, ale už si zvykli.

dielňu, kam chodí vyrábať rôzne prekvapenia. Keď na konci prvého polroka priniesla prvú jednotku z diktátu, bola neskutočne hrdá. Nakoniec to vytiahla na samé jednotky, aj keď som vôbec od nej neočakávala, že sa tak popasuje so slovenčinou.

V pondelky chodíeva na doučovanie z Francúzštiny – tu v mestečku je príjemná pani, ktorá s ňou preberá gramatiku a hlavne keca. Dôvod, šťahovanie sa do Francúzska. Ale o tom, až za chvíľku.

Arlie sa adaptoval na novú škôlku pomerne rýchlo a prekvapil nás bleskovým nasatím slovenčiny. Ak doteraz nechcel po slovensky ani ceknúť, tak teraz si užíva slovíčka a má psinu z tých „neslušných“. Ďalej sa umelecky rozvíja a keby som si odkladala všetky jeho diela, čo každý deň nosí

V novej triede ich je iba 11 a zapadla veľmi rýchlo. Stala sa obľúbencom učiteľov pre svoju snaživú a pracovitú povahu. V školskom klube si vždy číta a pomaly padajú knihy s počtom strán nad 300, ktoré zdolá za 4 týždne. V suteréne školi majú keramickú

domov, tak môžem otapetovať minimálne pol domu. Aj on bol cez zimu dosť chorý. Nakoniec mu na imunológii zistili alergiu na prach a roztoče. Dostal lieky na každý deň a so mňa sa stal maniak na vysávanie a utieranie prachu. Keďže som z toho bola už unavená, darovala som si na narodeniny robota. A ten maká...každý deň. Pomaly som sa naučila rozoznať príznaky, kedy bude mať problémy s dýchaním a postarať sa o neho. To mu však nebráni v množstve energie, ktorou ovplyvňuje. Preto som ho dala na športovú prípravu na 2x v týždni, kedy sa dobre vybehá iba 3 minuty chôdze od nás v telocvični.

Minulý týždeň sa mu začal kývať prvý zub a ja si uvedomujem, že to už nie je chlapček, ale šikovný zvedavý chalan, ktorý sa postupne dokáže viac ovládať a vie krásne písať francúzskymi písanými písmenami a čítať v angličtine. Od septembra som im zaviedla dvojazyčnú výchovu. Pondelok až štvrtok po francúzsky a piatok až nedeľu po francúzsky, Dokonca aj Gweni ma už minulý víkend prekvapila, keď za mnou prišla a povedala mi „Manger“, keď bola hladná.

Gweni je bystrá a samostatná. Je slniečko, ale keď sa zubí, tak sa všetci trasme. Zdravotne si to odtrpela asi najviac, Tým, že na Slovensku nežila, nebolo jej telo pripravené na slovenské vírusy, ktoré vychytala asi všetky: zápaly ucha, močového mechúra, neustála nádcha a kašeľ. Aby sa jej trochu uľavilo, budú jej v máji vyberať zväčšenú nosnú mandľu. Od novembra začala chodiť do škôlky v Stupave na 3 rána do škôlky, ale vyše polovicu času bola doma. V škôlke sa je však páci a tiež už začína pekne hovoriť po slovensky. Je dojímavé ju večer počúvať, ako rozpráva, čo zažila a kto čo v škôlke robil. Častokrát je veľmi vážna a potom sa na mňa pozrie a hurónsky sa rozrehoce. No, čo, herečka to je! Miluje, keď sa v škôlke hrajú na beauty bar. Vtedy príde domov s nalakovanými nechťami a účesom.

Slavomír mal po príchode celkom príjemný čas. Ešte stále mal zmluvu s Arevou do konca októbra a medzitým si hľadal novú prácu. V Areve bol tak pro forma a veľa ho nezavalovali. No, hlavne si musel ešte vyčerpať kopec dovolenky. Od augusta sa doťahoval so Slovenskými elektrárňami, ktoré ho chceli na dostavbu Mochoviec. Zároveň mal však rozbehnuté pohovory vo Francúzskom Grenoble s Rolls Royce. Po 3 mesiacoch, kedy Slováci neboli schopní garantovať veci, na ktorých sa dohodli, nastúpil v Grenobli. 13.11. odletel a chodil domov každé 2 týždne. Prvé 2 mesiace mu

boli ťažko. Býval v prenajatej izbe u nejakej Číňanky, ktorá šetrila na kúrení a večery zabíjal hraním šachu. Neustále však banoval Mochovce. Mal toľko nadšenia, vízie a ochoty sa popasovať s projektom, čo sa naťahuje už toľké roky. Postupne si však zvykal na nový domov a bolo mu lepšie od januára, kedy sme našli dom. 12 kilometrov od Grenoblu, uprostred kopcov, v malej dedinke s francúzsko-anglickou súkromnou školou. Na začiatku februára si kúpil nové auto C3, naložil si čo potreboval k životu a nastáhoval sa. Vybavil všetko sám, so svojou zlepšujúcou francúzštinou, elektrikou, vodu, internet, školy. Milla mala nastúpiť na začiatku marca a ja s Arlim a Gwen sme sa mali presťahovať na konci marca...v podstate dnes mal byť ich prvý deň v škôlke.... Mal, ale nebol, lebo plány sa menia rýchlo...

Po pár týždňoch tato zistil, že Rolls Royce je síce firma s úžasnou prestížou, ale s opatrným manažmentom a neflexibilnými ľuďmi. Ruský projekt, na ktorom začali pracovať, sa nejako neposúval ďalej, lebo firma sa bála prevziať na seba riziko vecí, ktoré ešte nerobila a nemala skúsenosti. Nech im Slávi radil a pomáhal akokoľvek, narážal na strach a limity skúsenosti, ktoré nechceli prekročiť. A do toho mu znovu zavolali z Mochoviec, tentoraz sám generálny a Slávi sa behom 2 dní zmobilizoval. V stredu dal výpoveď, vo štvrtok poodhlasoval všetky zmluvy na dom a v piatok sa vystáhoval. Po 2-dňovej ceste si 1 deň oddýchol a v pondelok 5.3. nastupoval v Mochovciach ako zástupca šéfa inžinieringu.

Spokojný. Dostal sa síce do bordel projektu, aký nemá obdoby ako vraví, ale vytiahol rukávi a upratuje. Hneď na začiatku mu dali preorganizovať štruktúru 250 ľudí a po 2 dňoch sa dozvedel, že ho zobrali na to, aby sa mohli zbaviť súčasného šéfa, ktorého má od apríla nahradiť.

Mám pocit, že sa cítim ako ryba vo vode. Je to náročné, príde mi to ako partia šachu, kde ide o stratu figúrok, ktoré sú obetované pre finálnu výhru, ale je profesionál. Najviac sa mu páči, že má voľnú ruku a nikto mu do rozhodnutí nekafre. Želám mu, aby si udržal optimizmus a nedal sa strhnúť problémami. Cez týždeň chodí v utorok domov, inak spí v Štitároč. Cesta 150 km jeden smer sa nedá robiť každý deň. Je mi smutno, ale už som si zvykla, keď bol v Grenobli, trvalo to 2 týždne. Teraz ho vidíme viacej a príde mi šťastnejší.

Táto náhla zmena sa však dotkla Milly, ktorá bola nachystaná do nového domu, školy a ešte je bol aj sľúbený pes.... nebavila sa so mnou 2 dni, ale po 3 týždňoch to má už aj spracované a vrátil sa jej optimizmus a úsmev.

Pre mňa bol prechod dosť zaberák. Deti boli choré a predávali si vírusy medzi sebou. Keď sa Slávi rozhodoval medzi Grenoblom a Mochovcami mala som život na modlitbách. Rozhodnutie ísť do Francúzska mi prišlo trochu ťažko, lebo som si medzitým už našla prácu. Slávi si želal, aby som začala, aj keď sme nevedeli, kde budeme. Keď som bez hľadania natrafila na prácu v ABP Management – firme poskytujúcej školenia v automobilovom priemysle, ktorá potrebovala človeka na preklady, marketing a administratívu a to aj na polovičný úväzok, prišlo mi to ako dar. Nastúpila som spolu s Katkou, dievčaťom a pár rokov mladším, s vážnou a poctivou povahou. Postupne sme sa spoznali a mali

sme aj kopec srandy, Aký šok bol pre mňa, keď ju šéf na konci skúšobnej doby prepustil a jej prácu dal mne. Predtým sme mali viac-menej prácu podelenú. Ona mala na starosti administratívu školení a ja som sa venovala skôr organizácii firmy, prípravou, prekladom rôznych dokumentov, školení a marketingovým aktivitám. Teraz to budem musieť robiť všetko, až na to, že mám stále iba svoj 5-hodinový úväzok. Doteraz sa to dalo stíhať. Cez deň práca, potom deti a domácnosť a v noci číňština.

Situácia u rodičov na oboch stranách sa tiež pohyňa. Slávinova mamina sa nevzdáva a bojuje proti rakovine. Vidíme, ako sa vysporiada s terapiou a čo ukážu výsledky. Naďalej pracuje a snaží sa byť pozitívna.

V našich sa situácia upokojila. Borka je v domove, kde sa o ňu starajú a postupne jej mozog chradne. Stále sa posúva vo svojej histórii do mladších a mladších rokov. Je mi z toho smutno. Stále si ma pamätá, no to koľko mám detí sa ma spýta aj niekoľko krát pri každej návšteve. Modlím sa, aby si jej Bože dával dobré spomienky. Aby si mohla spomínať na situácie, kedy bola šťastná a nemyslela viac na zlo. Mamina sa stále trápi a po 5 rokoch intenzívneho stresu je na hranici psychického kolapsu. Nedá sa jej spať, bolí ju na hrudi a má rozhodnutú štitnu žľazu. Dúfam, že sa jej stav teraz stabilizuje a nájde viac pokoja.

ročníka rád. Je to Kanadčan, syn učiteľky angličtiny, ktorú Milla miluje a sem-tam jej ukáže srdiečko....

O týždeň na to, sa konala Arlieho párty. Tiež si pozval kámošky a kámoša zo škôlky. Pripravili sme pochúťky, darčeky, výzdobu a aj tvorivé dielne. Potajme som mu kúpila lampión, ktorý sa zapáli a pustí....

Apríl

Pri týchto všetkých zmenách a akciách nás prekvapila mamina, ktorá začala mať problém so spaním. Keď to trvalo už nejakých 5 týždňov a psychicky to ťažko znášala, zašali sme ju prehovárať na pobyt v nemocnici. Lekár povedal, že jej tam nasadia lieky na spanie a aj nejaké antidepresíva. Jasne, že keď šlovek nespí niekoľko týždňov, tak sa zmení aj jeho mentálny stav. Mamina bola plačlivejšia. Nevidela východisko

Apríl – oslava narodenín

S trochou oneskorenia sme sa dopracovali k narodeninovým oslavám. Ako prvá si víkendový kolotoč vyskúšala Milla. Pozvala si pár spolužiakov. Okrem oslavy s kreatívnymi dielňami, kedy sme vyrábali tričká, ich pár pozvala i na prespatie. Uf, keď sa konečne po polnoci prestali chychotať, tak sme aj my so Slávom zatvorili oči. Milla je už veľká baba. Rozmýšľam, ak odľho ešte vôbec bude chcieť mať narodeninové párty..... Stáva sa z nej knihomol', má na všetko svoj názor a dáva si záležať i na výzore. Tento týždeň sme rozoberali, čo je to ohováranie, pretože sa jej dievky v triede smejú, lebo ju má jeden chlapec z piateho

v danej situácii. Prišlo mi, že nemocnica je naozaj najlepšie riešenie. Bála sa. Mala predstavu, že ak do blázninca ako psychiatrickú kliniku nazývala, raz človek príde, už sa z nej nedostane.

Nastúpila po polke mája. Zmierená s PN. Práca ju už vôbec netankovala, tak ako voľakedy, keď mala vynechať, čo i jeden deň. Behom týždňa jej zabrali lieky na spanie a dokázala prespať celú noc. Postupne sa jej uvoľnili kŕče na šiji, kvoli ktorým si vytáčala hlavu dozadu ako aj bolesť v rukách. Cez deň mohla chodiť i mimo areálu a na víkend domov. Otec za ňou chodil denne a ja som s ňou telefonovala.

Vnímala som, že antidepresíva jej nepridávajú na radosti. Prišla mi zmätenejšia a hlavne stratila nádej, že sa to môže zlepšiť. Neustále študovala na internete, čo by jej mohlo byť. Prestala mať pocity. Žiadna radosť, smútok, iba beznádej, že to takto ostane. Bola som za ňou i s deťmi a celý čas preplakala a držala ma za ruku. Neustále som jej opakovala, že to tak neostane, že sú to antidepresíva a ich vedľajší efekt. Cez víkend sme spolu poupratovali celý dom. A snažili sa aj zasmiať. Jasne, nebola to tá vyškerená mamina. Jej pohľad v očiach bol akoby vypnutý. Ešte ma stihla ostrihať. A rozoberali sme všetko možné, aby som ju rozptýlila a nemyslela na to, ako sa cíti, alebo čo necíti.

Jún

Po 4 týždňoch mala nastúpiť vo Veľkom Záluží. Lekár to navrhol, keďže sa jej stav nezlepšoval. Víkend strávila doma. Zbalila si kufre na nejaké 4 týždne. Keď som s ňou rozprávala, mala strach. Vravela, že to určite nebude iba na 3-6 týždňov. „*To je jedno, mami, keď to aj bude dlhšie, si dôležitejšia ako práca, alebo to, či otec bude mať každý deň navarené. Dáš sa do poriadku. Nastavia lieky inak, bude ti lepšie,*“ uistovala som ju. Neverila mi. Prišlo mi, akoby sa lúčila. Ten nepokoj, čo som cítila bol stiesňujúci.

Nasledujúcu nedeľu sme boli s deťmi a večer som volala až po normálnom čase, po úsmeji. Nezdvíhala. O pol deviatel volal Pajdo, že mamina neprišla do nemocnici a už ju 1,5 hodiny hľadajú. Snažila som sa rozmýšľať, kam mohla ísť a navigovala ho. Otec bol zatiaľ na polícii. O desiatej ma nepokoj donútil začať pripravovať deťom desiaty na pondelkajší odchod detí do školy v prírode a o 11 som vyrazila. Polícia vedela vystopovať jej telefón a pohybovala sa okolo nemocnice. Informácia však mala hodinový sklz.

Počas cesty mi volal ocino, že ju našli, je iba doškriabaná. Keď som po polnoci dorazila do nemocnice, bola už na ARE. Ocino s Pajdom ju videli, že bola celá doudieraná, ale pri vedomí. Chcela piť.

Minúty sa vliekli a bežiaci zachranca s elektroprístrojom mi spôsobil triašku. Keď sa otvorili dvere...videla som ju s otvorenými očami, ale nevnímala. Zaviezli ju na JISKU a lekár sa vrátil, aby nám povedal, že má pneumotorax. Keďže ju zachraňovali iba záchrancovia, nevedeli to vyhodnotiť. Prevoz trval dlho, pretože spadla dole skalami na Kalvárii. Vzduch v pľúcach jej utláčal srdce. Skolabovalo, museli ju oživovať. Netušili sme, čo treba robiť, čakať?

Pondelok 11. Jún 2018

O 4 sme sa šli vyspať, aby sme tam v pondelok o 7 ráno znovu prišli. Lekárka nás k nej pustila. Jej stav bol vážny. Do rána skolabovala a bola oživovaná 3 krát.

Ležala tam, dýchali za ňu prístroje. Bola celá obitá. Mala dolámanú panvu, nohu, rebrá. Nedovolili nám ostať dlhšie. Museli sme sa vrátiť. Za pol hodinu volali, že zomrela. S každou resuscitáciou sa jej nedokrvil mozog a centrum na riadenie srdca a dýchania opuchlo. Nezvratný fakt.

Keď nás k nej pustili znovu, bola akoby menšia. Jej ruky boli studené. Dívala som sa na človeka, ktorý ma ľúbil najsilnejším putom na svete. Mŕtva.

Vyšli sme von. Museli sme zariadiť pohreb. Vyplniť papiere. Ísť na úrady. Výber truhli, venca, kvetov, mmi prišiel úplne absurdný. Ľudia v pohrebnej službe rozprávali, ktorá je aká. Bolo mi to úplne jedno, tak ako aj všetky ich kecy okolo.

Bola som vdačná, že Arlan a Millou boli v škole v prírode na celý týždeň. Slavino mi priniesol Gwen. V utorok som musela vybrať šaty a topánky na pohreb. V obchode som sa zosypala a rozplakala. Nevedela som, aké šaty kúpiť do truhly....

Streda – pohreb.

Keď som prichádzala k truhle, našla som v nej človeka, ktorý sa nepodobal na láskavého človeka, šo ma ľúbil. Vrstva nekvalitného mejkapu sa jej leskla na tvári. Vlasy sčesané nabok vôbec nebol jej štýl. Chcela som ju spraviť krajšou, rýchlo som vytiahla rúž a snažila som sa jej dodať aspoň trochu farby. Zároveň som sa bála, že otvorí oči a bude v nich mať ten prázdny pohľad, ako keď ju vyviezli z ARA.

Prichádzali ľudia. Bolo mi jedno, kto. No, prekvapilo ma, koľko ich prišlo. Príhovor a opis maminho života mi prišiel umelý. Žena, ktorá síce pekne recitovala, nemala ani potuchy, aká mama bola. Tupo som hľadala do tváre kondolujúcich ľudí. Viac ako polovicu som nepoznala a chcela som to mať už za sebou.

Potom ju odtlačili preč. Už ju viac nevidím.

Poobede bolo ticho. Nemala topánky, keď ju našli. Vybrali sme sa na Kalváriu a prechádzali skaliami. Našli sme ich. Tie červené, čo som jej priniesla z Číny. Jedna bola úplne roztrhnutá, akoby sa v nej šmykla. Všetci sme boli ticho. Nikto nám nepovie, čo sa naozaj stalo, či to bola nešťastná náhoda, ako polícia napísala o správy, lebo im neodpovedal na otázku, či sa chcela zabiť, alebo či lieky spustili spúšť a zabili v nej vôľu žiť.

Ocino sa nast'ahoval k Pajdovi. Nasledujúci víkend som pobalila jej veci do plastových tašiek a ocino ich zanesol na skládku. Dom bol bez nej úplne prázdny. Má byť čo najskôr predaný, aby si ocino kúpil byt v Nitre. Nemá silu tam byť sám.

Mňa v noci máta pohľad do jej otvorených očí, keď ju vyviezli z ARA. Niekedy mi napadne, že jej zavolám a potom si uvedomím, že tu už nie je. Niekedy idem po ulici a zacítim jej parfém. Zbytočná smrť.

Júl

Život ide ďalej. Nezastavil sa. Spolu s letom prišla dilema ako poriešiť deti. Myslela som, že budú u našich.... Našla som pár denných táborov. Milla s Arlanom boli na 3. Gwen mala celý mesiac škôlku. Podokončovala som veci v práci a tešila sa na august – celý mesiac dovolenka, s deťmi.

Gwen sa blížili narodeniny a tešila sa na svoju párty. Nakoniec z jej kamarátok nik neprišiel, no prišli 2 Mie, tak bola zábava. Je to už veľké dievča. Je rozumná, ale vie sa riadne zaťat'. Voláme ju Sunshine, lebo sa stále usmieva. Nech jej Pán dá radosť a silu žiť, nech je potešením pre seba aj iných, aby jej úsmev a optimizmus mohol prejsť cez mraky a búrky.

August

Potrebovala som odísť. Preč. Preč od reality. Prázdnoty. S Christine som sa dohodla, že prídeme s deťmi do Nemecka na pár dní, keďže je tehotná a nechce takú diaľku cestovať. Zavolala som Georgovi a Marii, či by sme mohli prespať u nich v Herzogenaurachu. Boli radi. Potrebovala som sa vrátiť na miesta, s ktorými sa mi viazalo toľko radosti. Zistenie, že čakáme Millu, jej prvé kroky. Výlety na bicykloch, keď sme boli spokojní s jednoduchým životom.

600 km sme zvládli s menšími krízami. Deti neboli nadšené, ale nakoniec sme im pripravili zaujímavý program. Aqua parka, Playmobil, piknik v zámockom parku, a hranie sa s Christininymmi deťmi. Nakoniec si to riadne užili. Na 4. deň večer nás dokonca prekvapil tato, ktorý sa večer o 7 znenazdajky zjavil u Hilbertovcov v záhrade. Prešiel na tajnáša 800 km. Chýbali sme mu.

Po návrate sme sa dohodli na týždňovú dovolenku niekde pri mori. Last minute s all inclusive, aby sme si oddýchlí. Všetí sme mali toho dosť za posledný rok. Deti nové školy a prostredie. Slávino hľadanie práce a náročná pozícia v Mochovciach. A ja, straty.

Vybrali sme si Tunisko. Týždeň oddychu, vody a blízkosti. Týždeň, kedy sme nebalili kufre, neponáhľali sa, iba si užívali vzájomné úsmevy. Týždeň, počas ktorého sme si mohli povedať prepáč a uistiť sa, že má význam ísť ďalej spolu.

September 2018

Začiatok školského roku nebol jednoduchý. Milla bola nastavená, že do francúzskej školy nechce ísť. Bolo jej smutno za kamarátmi z Wonderschool. Okrem toho tvrdí, že sa nudí na hodinách. Uvidíme, ako to pôjde. Ak by to tak naozaj bolo aj naďalej, tak budem musieť zvážiť, čo ďalej s nimi. Prekvapuje ma, že si učitelia nevedia spraviť poriadok v Millinej triede. Sťažuje sa na neustále vyrušovanie pár detí, ktoré úplne ignorujú učiteľov.

Arlie kládol odpor iba, keď začala Milla prvá. Inak sa mu v škole páči. Francúzsky systém pre neho nie je najjednoduchší. Škola začína o 8.00 a vyučovanie trvá v neurčitých blokoch, s 1,5 hodinovou prestávkou na obed, až do 15.00. Príde mi to dlho, pre tak malého človeka. Snažím sa mu to kompenzovať veľa pohybom na ihriskách. Je však šikovný, a zatiaľ nie je až tak ťažké ho motivovať na úlohy. Už musí čítať vo francúzštine vety – po 3 týždňoch. Vyzerá, že čítanie ho baví a zlepšil sa aj v anglickom čítaní. Nech ho to len baví. Učiteľka sa síce sťažovala, že na hodinách nepočúva, ale skôr je to tým, že niektoré veci už vie.

Po škole vždy ideme niekam – na Železnú studničku, na keramiku, alebo pozrieť kamarátov, ak sú deti pozvané. Musím povedať, že je to únavné, ale aspoň nemyslia tak veľa na to, že nechcú chodiť do francúzskej školy.

Gwen je v triede ako ryba vo vode. Našla si kamošky a je na to hrdá. Mám pociť, že do škôlky chodí iba kvôli nim. Poobede ju nedávajú spať, zato večer zaľahne a odkväcne. Je šikovná na písanie, vyfarbovanie a strihanie, tak jej dávajú ťažšie úlohy. Tiež by už chcela čítať sama.

Ja som ako na špagáte. Byť s nimi sama nie je jednoduché. Niekedy by som chcela vypnúť. Aby tu bol Slávi a delili sme si to. Hlavne raňajšie zápchy. Ale zase....som rada, že môžem tráviť každú voľnú minútu s nimi a nepracujem na plný úväzok. Je to dar.